

POSTANOWIENIE

20 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 20 lutego 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa B. G.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.

przy udziale Rzecznik Praw Obywatelskich

o zapłatę i ochronę dóbr osobistych,

na skutek skargi kasacyjnej B. G. oraz skargi kasacyjnej Banku spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 11 lutego 2022 r., VI ACa 1863/16,

- 1. przyjmuje skargę kasacyjną B. G. do rozpoznania;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej Banku spółka akcyjna w W. do rozpoznania;**
- 3. zasądza od Banku spółka akcyjna w W. na rzecz B. G. kwotę 4050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 lutego 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, w sprawie z powództwa B. G. przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W. o zapłatę i ochronę dóbr osobistych, na skutek apelacji obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 22 sierpnia 2016 r., zmienił zaskarżony wyrok częściowo w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie

liczonych od kwoty 68 190,15 zł za okres od 8 marca 2014 r. do 22 sierpnia 2016 r. i za okres od 1 września 2021r., oddalił powództwo o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 7665,02 za okres od 30 września 2014 r. do 22 sierpnia 2016 r. i za okres od 1 września 2021 r., oddalił powództwo o zapłatę odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 10 059,17 zł za okres od 24 czerwca 2016 r. do 22 sierpnia 2016 r. i za okres od 1 września 2021 r. (pkt I.), uwzględnił podniesiony przez pozwaną zarzut zatrzymania i ustalił, że zapłata przez Bank spółkę akcyjną w W. na rzecz B. G. zasądzonej w punkcie pierwszym kwoty nastąpi za jednoczesną zapłatą przez B. G. na rzecz Banku spółki akcyjnej w W. kwoty 630 000 zł (pkt II.), oddalił apelację pozwanej w pozostałej części (pkt III.), oddalił apelację powódki (pkt IV.) oraz rozstrzygnął o kosztach procesu (pkt V.).

Strona powodowa i strona pozwana wniosły skargi kasacyjne. Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej powódki wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanej nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Na etapie rozpoznania wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (tzw. przedsądu) Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, nie dokonując oceny podstaw kasacyjnych ani ich uzasadnienia.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w Kodeksie postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Postępowanie kasacyjne przed Sądem Najwyższym nie stanowi postępowania instancyjnego w sprawie.

Niniejszy etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione. Stworzenie mechanizmu kontroli w ramach przedsądu umożliwiać ma stronie wnoszącej skargę kasacyjną przekonanie Sądu Najwyższego o istnieniu przesłanek, na których opiera się wstępne badanie skargi pod kątem dopuszczenia jej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06). Bez tej argumentacji skarga kasacyjna byłaby środkiem odwoławczym niezupełnym, a selekcja wnoszonych kasacji, dokonywana przez Sąd Najwyższy w ramach przedsądu nazbyt dowolna (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 kwietnia 2006 r., II CSK 65/06; 22 lutego 2007 r., II UZ 47/06, OSNP 2008, Nr 7-8, poz. 118).

Sąd Najwyższy nie zastępuje strony skarżącej i nie jest jego rolą poszukiwanie *ex officio* argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, Nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny (wyodrębniony) i nie może być utożsamiany z innymi wymaganiami skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08; 10 marca 2016 r., II CSK 10/16; 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18; 11 maja 2022 r., I CSK 1468/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez stronę skarżącą na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz – co istotne – uzasadnienia występowania w sprawie (zob. *inter alia* postanowienia Sądu Najwyższego z: 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; 10 maja 2019 r., I CSK 627/18; z 29 listopada 2022 r., I CSK 4405/22). Nie stanowi w szczególności istotnego zagadnienia prawnego uzasadniającego przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania problem prawny, którego wyjaśnienie nie miałoby żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (zob. zachowujące aktualność postanowienie Sądu Najwyższego z 26 września 2005 r., II PK 98/05, OSNP 2006, Nr 15-16, poz. 243).

Zagadnienie prawne przedstawione w skardze kasacyjnej strony pozwanej nie spełnia powyższego kryterium, nie wskazuje bowiem, że jest istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, zaś jego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Znaczenie oświadczenia konsumenta zostało wyjaśnione w wyroku TSUE z 7 grudnia 2022 r. (C-140/22, EU:C: 2024/919). W tym orzeczeniu przesądzono, że oświadczenie konsumenta nie jest warunkiem ochrony wynikającej z dyrektywy 93/13. Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości, że postanowienia umowy (regulaminu) określające zarówno zasady przeliczenia kwoty udzielonego kredytu na złotówki przy wypłacie kredytu, jak i spłacanych rat na walutę obcą, pozwalające bankowi swobodnie kształtować kurs waluty obcej mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21). Abuzywność umów kredytów indeksowanych i denominowanych w walucie obcej (frankach szwajcarskich) nie wyczerpuje się w klauzulach kształtujących mechanizm indeksacji (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z: 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17; 9 maja 2019 r., I CSK 242/18; 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, Nr 2, poz. 20; 21 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21; 3 lutego 2022 r., II CSKP 459/22).

Za takie uznawane są też postanowienia odnoszące się do ustalonego w walucie obcej mechanizmu waloryzacji świadczeń (określane niekiedy jako „klauszule ryzyka walutowego”), które wiążą się z obciążeniem kredytobiorcy - konsumenta nieograniczonym ryzykiem zmiany kursu waluty i związanym z tym ryzykiem zwiększenia kosztu kredytu (zob. wyroki TSUE z: 20 września 2017 r., C-186/16, Andriuc i in., pkt 37; 20 września 2018 r., C-51/17, OTP Bank i OTP Faktoring, pkt 68; 14 marca 2019 r., C-118/17, Dunai, EU:C:2019:207, pkt 48; 3 października 2019 r., C-260/18, Dziubak, EU:C:2019:819, pkt 44; zob. wyrok Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., I CSK 556/18). W aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi też wątpliwości możliwość stwierdzenia nieważności umowy zawierającej niedozwolone postanowienia umowne. Jak wskazano w wyroku Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r. (V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20), wyeliminowanie ryzyka kursowego jest równoznaczne z daleko idącym przekształceniem umowy. Oznacza to z kolei, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.

Powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. zamiast wielu postanowienia Sądu Najwyższego z: 15 października 2002 r., II CZ 102/02; 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08).

Przez rozbieżności w orzecznictwie sądów uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania należy rozumieć istnienie zróżnicowanych albo sprzecznych rozstrzygnięć w sprawach o takich samych lub zbliżonych stanach faktycznych, w których mają zastosowanie te same przepisy prawa, wyłożone lub zastosowane w sposób prowadzący do wydania odmiennych orzeczeń albo innych

decyzji procesowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, Nr 2, poz. 29).

Skarga kasacyjna strony pozwanej w niniejszej sprawie nie spełnia powyższego kryterium. W szczególności trzeba podkreślić, że wskazana w skardze kwestia nie budzi wątpliwości w kierunku uzasadniającym uwzględnienie zarzutów zawartych w skardze kasacyjnej,

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej strony pozwanej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[r.g.]